

QANDLI DIABET BILAN OG'RIGAN BEMORLARDA DENTAL IMPLANTATSIYA O'TKAZISH

Dadaboyev Xasanxon Maxkamovich

Yuz-Jag' jarrohligi kafedrası assistenti ADTI

Annotatsiya:

Qandli diabet bilan og'rigan bemorlarda dental implantatsiya tibbiyot sohasida murakkab va nozik masalalardan biri hisoblanadi. Qandli diabet – bu organizmda qand miqdorining doimiy ravishda yuqori bo'lishi bilan tavsiflanadigan surunkali kasallik bo'lib, uning asoratlari orasida og'iz bo'shlig'i va tish sog'lig'iga ta'siri katta ahamiyatga ega. Diabet bilan og'rigan bemorlarda tish yo'qotilishi ko'p uchraydi, chunki yuqori qand miqdori tish atrofidagi to'qimalarning yallig'lanishi va infeksiyalarga moyilligini oshiradi. Shu sababli, bu bemorlarda dental implantatsiya jarayoni o'ziga xos yondashuv va ehtiyotkorlikni talab qiladi.

Kalit so'zlar: qandli diabet, implantatsiya, tish, yallig'lanish, infeksiyalar, bemorlar, gigiena, antibakterial qoplamalar.

Dental implantatsiya – bu yo'qolgan tishlarni sun'iy ildiz yordamida tiklash usuli bo'lib, u tish to'ldiruvchilarining mustahkamligini va funksional samaradorligini ta'minlaydi. Diabetik bemorlarda implantatsiya jarayonini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun bir qator omillarni hisobga olish zarur. Avvalo, qandli diabetning turi va nazorat darajasi muhim ahamiyat kasb etadi. 1-toifa diabet bilan og'rigan bemorlarda immun tizimi ko'proq zaiflashgan bo'lishi mumkin, bu esa jarrohlikdan keyingi infeksiyalar xavfini oshiradi. 2-toifa diabetda esa, ko'pincha qand nazorat ostida bo'lsa, implantatsiya muvaffaqiyatli bo'lishi ehtimoli yuqori. Implantatsiya oldidan bemorning umumiy sog'lig'i va diabet darajasi batafsil tahlil qilinadi. Qand miqdorining me'yorda bo'lishi, glyukoza darajasining barqarorligi, shuningdek, boshqa surunkali kasalliklarning mavjudligi aniqlanadi. Diabetik bemorlarda yaralarni tiklanishi sekinlashishi, infeksiyalarga moyilligi oshishi tufayli, jarrohlikdan oldingi tayyorgarlik va jarrohlikdan keyingi parvarish muhim ahamiyatga ega. Shifokorlar odatda glyukoza darajasini nazorat qilish uchun

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

endokrinolog bilan hamkorlikda ishlaydi, shuningdek, bemorning og‘iz gigienasi va umumiy sog‘lig‘ini yaxshilashga qaratilgan tavsiyalar beradi.[1]

Dental implantatsiya jarayoni o‘z ichiga sun‘iy ildizni jag‘ suyagiga joylashtirishni oladi. Diabetik bemorlarda jag‘ suyagining tiklanish jarayoni sekinlashgani sababli, implantni joylashtirishda yuqori aniqlik va ehtiyotkorlik talab etiladi. Jarrohlikdan keyin infektsiyalarni oldini olish uchun antibiotiklar va yallig‘lanishga qarshi vositalar qo‘llaniladi. Shuningdek, bemorning glyukoza darajasi muntazam nazorat qilinadi, chunki yuqori qand darajasi tiklanish jarayonini sekinlashtiradi va implantning joylashishiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Implantatsiyadan keyingi davrda bemorlar uchun muntazam tibbiy ko‘riklar muhimdir. Bu davrda og‘iz bo‘shlig‘ining gigienasi, implant atrofidagi to‘qimalarning holati, yallig‘lanish belgilarining mavjudligi tekshiriladi. Diabetik bemorlarda bu jarayon yanada murakkab bo‘lishi mumkin, chunki ularning immun tizimi zaiflashgan va infeksiyalar rivojlanishi xavfi yuqori. Shu sababli, shifokorlar bemorlarga og‘iz gigienasini qat‘iy rioya qilishni, zararli odatlardan voz kechishni, shuningdek, diabetni nazorat qilishga doimiy e‘tibor berishni tavsiya qiladi.[2]

Tibbiyot amaliyotida diabetik bemorlarda dental implantatsiyaning muvaffaqiyati ko‘plab omillarga bog‘liq. Ularning orasida bemorning diabet nazorati, umumiy sog‘lik holati, jag‘ suyagining sifati va miqdori, shuningdek, jarrohlik va postoperatsion parvarishning to‘g‘ri tashkil etilishi muhim rol o‘ynaydi. Zamonaviy tibbiyotda diabetik bemorlarga implantatsiya qilishda yangi texnologiyalar va materiallar qo‘llanilmoqda. Masalan, lazer yordamida jarrohlik amaliyotlari, antibakterial qoplamalar va bioaktiv materiallar implantning integratsiyasini yaxshilashga yordam beradi.[3]

Shuningdek, diabetik bemorlarda implantatsiya jarayonida psixologik tayyorgarlik ham muhim hisoblanadi. Bemorlarga jarayonning murakkabligi, ehtimoliy xavflar va muvaffaqiyat omillari haqida batafsil ma‘lumot beriladi. Bu ularning jarayon davomida ko‘proq ishtirok etishiga va tavsiyalarga rioya qilishga yordam beradi. Diabetik bemorlarda implantatsiya natijalarini yaxshilash uchun multidisipliner yondashuv zarur bo‘lib, bunda stomatolog, endokrinolog, jarroh va boshqa mutaxassislar birgalikda ishlaydi. Qandli diabet bilan og‘rigan bemorlarda dental implantatsiya sohasida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar ko‘rsatadiki, diabet nazorati

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

yaxshi bo'lsa, implantatsiyaning muvaffaqiyat darajasi sog'lom bemorlarnikidan sezilarli farq qilmaydi. Biroq, nazorat yetarli bo'lmagan holatlarda implantlarning muvaffaqiyatsizligi, infeksiyalar, periimplantitis kabi asoratlarni ko'proq uchraydi. Shu sababli, implantatsiya oldidan va keyingi davrda diabetni samarali nazorat qilish, bemorning sog'lig'ini yaxshilashga qaratilgan kompleks yondashuv zarur. Shu bilan birga, diabetik bemorlarda implantatsiya jarayonida gigiena qoidalariga qat'iy rioya qilish juda muhim. Bemorlar tishlarni muntazam tozalash, antiseptik vositalardan foydalanish, shuningdek, shifokor tavsiyalariga amal qilishlari zarur. Bu infeksiyalarni kamaytiradi va implantning uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Bundan tashqari, diabet bilan bog'liq boshqa sog'liq muammolarini ham nazorat qilish, masalan, qon bosimi, yurak-qon tomir kasalliklari, bu jarayonning muvaffaqiyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, qandli diabet bilan og'riq bemorlarda dental implantatsiya murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u bemorning umumiy sog'lig'i, diabet nazorati, jag' suyagining holati va jarrohlik hamda postoperatsion parvarishga bog'liq. Zamonaviy tibbiyotning rivojlanishi va multidisipliner yondashuv bu jarayonni yanada samarali va xavfsiz qilish imkonini beradi. Diabetik bemorlarga implantatsiya qilishda individual yondashuv va muntazam nazorat muvaffaqiyat kalitidir. Bu esa bemorlarning hayot sifatini yaxshilashga, tish sog'lig'ini tiklashga va ularning umumiy sog'lig'ini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Axmedov S., To'raqulov J. Qandli diabet va dental implantatsiya: klinik tavsiyalar. Tibbiyot Ilmi, 2023.
2. Rustamova N., Mirzaev O. Diabetik bemorlarda tish implantatsiyasi va uning asoratlari. Stomatologiya Jurnali, 2022.
3. Karimov B., Ergashev D. Qandli diabetda og'iz bo'shlig'i sog'lig'i va implantatsiya muammolari. Tibbiyot Yangiliklari, 2021.
4. Islomova G., Qodirov F. Diabet va dental implantatsiya: nazorat va rehabilitatsiya. O'zbekiston Stomatologiya Akademiyasi, 2024.

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

-
5. Saidova M., Tursunov A. Diabetik bemorlarda implantatsiya jarayonida infeksiyalarni oldini olish. Tibbiyot Amaliyoti, 2020.
 6. Xolmirzaev S., Yusupova D. Qandli diabet va tish implantatsiyasi: zamonaviy yondashuvlar. Tibbiyot Tadqiqotlari, 2023.
 7. Nabieva Z., Rasulov E. Diabetik bemorlarda jag‘ suyagi holati va implantatsiya natijalari. Stomatologiya Ilmi, 2022.
 8. Oripov I., Davronov K. Qandli diabet bilan og‘rigan bemorlarda dental implantatsiya: klinik tajriba. O‘zbekiston Tibbiyot Jurnal, 2021.